

Brüssel, 10.9.2020
COM(2020) 568 final

2020/0259 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

ajutise erandi kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda internetis laste seksuaalse kuritarvitamise vastu

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku eesmärgid

Direktiiviga 2002/58/EÜ (edaspidi „e-privatsuse direktiiv“)¹ tagatakse eraelu puutumatuse, side konfidentsiaalsuse ja isikuandmete kaitse elektroonilise side sektoris. Sellega rakendatakse Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „**harta**“) artikleid 7 ja 8 liidu teiseses õiguses.

Euroopa elektroonilise side seadustiku² jõustumisega 21. detsembril 2020 asendatakse elektroonilise side teenuste määratlus uue määratlusega, mis hõlmab numbrivaba isikutevahelise side teenuseid. Alates sellest kuupäevast kohaldatakse nende teenuste suhtes seega e-privatsuse direktiivi, mis tugineb Euroopa elektroonilise side seadustiku määratlusele. Muudatus puudutab selliseid sideteenuseid nagu veebiposti sõnumiteenused ja internetitelefon.

Teatavad numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad juba kasutavad eritehnoloogiaid, et tuvastada oma teenustes laste seksuaalset kuritarvitamist ning teatada sellest õiguskaitseasutustele ja organisatsioonidele, mis võitlevad avalikes huvides laste seksuaalse kuritarvitamise vastu, ja/või eemaldada lapsporno. Nende organisatsioonide all peetakse silmas nii ELis kui ka kolmandates riikides tegutsevaid riiklikke vihjetelefone lapspornost teatamiseks ning organisatsioone, mille eesmärk on vähendada laste seksuaalset ärakasutamist ja hoida ära laste ohvristamist.

Laste seksuaalne kuritarvitamine on eriti raske kuritegu, millel on ohvritele laiaulatuslikud ja elukestvad tagajärjed. Lastele kannatuste põhjustamisega kaasneb nende kuritegude puhul ka märkimisväärne ja pikaajaline sotsiaalne kahju. Laste seksuaalse kuritarvitamise vastane võitlus on ELi jaoks prioriteet. Euroopa Komisjon võttis 24. juulil 2020 vastu laste seksuaalse kuritarvitamise vastase võitluse tõhustamise ELi strateegia³, mille eesmärk on reageerida ELi tasandil tõhusalt laste seksuaalse kuritarvitamise kuriteole. Komisjon teatas, et teeb 2021. aasta teiseks kvartaliks ettepaneku võtta vastu õigusraamistik, et tulemuslikult võidelda laste seksuaalse kuritarvitamise vastu internetis, tehes muu hulgas asjaomastele internetipõhiste teenuste osutajatele kohustuseks tuvastada teadaolev lapsporno ja teatada sellest ametiasutustele. Välja kuulutatud õigusraamistiku eesmärk on asendada käesolev määrus ning kehtestada kohustuslikud meetmed laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks, et tuua nii õiguskaitseasutuste kui ka erasektori osalejate töösse selgust ja kindlust internetis toimuva kuritarvitamise vastu võitlemisel, kindlustades samal ajal kasutajate põhiõigused, sealhulgas eelkõige sõna- ja arvamussvabaduse, isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse, ning nähes ette mehhanismid vastutuse ja läbipaistvuse tagamiseks.

Elektroonilise side teenuste osutajad peavad järgima e-privatsuse direktiivis sätestatud kohustust austada side konfidentsiaalsust ning järgima sideandmete töötlemise tingimusi. Mõnede numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajate praegused tavad internetis laste

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (uuesti sõnastatud) (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36–214).

³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, „ELi strateegia, mis käsitleb tulemuslikumat võitlust laste seksuaalse väärkohtlemise vastu“, 24.7.2020, COM(2020) 607 final.

seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks võivad mõjutada e-privaaitsuse direktiivi teatavaid sätteid. E-privaaitsuse direktiiv ei sisalda selget õiguslikku alust sisu või liiklusandmete vabatahtlikuks töötlemiseks eesmärgiga tuvastada internetis laste seksuaalset kuritarvitamist. Seega saavad teenuseosutajad e-privaaitsuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate teenuste puhul jätkata selliste meetmete rakendamist üksnes juhul, kui liikmesriigid võtavad vastu seadusandlikud meetmed, mis on õigustatud kõnealuse direktiivi artiklis 15 sätestatud põhjustel ja vastavad selle sätte nõuetele. Selliste riiklike seadusandlike meetmete puudumisel ja kuni komisjoni 24. juuli 2020. aasta strateegias välja kuulutatud pikaajalise õigusraamistiku vastuvõtmiseni puuduks numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel õiguslik alus jätkata laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamist oma teenustes. Sellisel vabatahtlikul tegevusel on väärtuslik roll ohvrite tuvastamisel ja päästmisel ning lapsporno leviku vähendamisel. See aitab kaasa ka õigusrikkujate tuvastamisele ja uurimisele ning laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud kuritegude ärahoidmisele.

Komisjon on seisukohal, et on vaja viivitamata meetmeid võtta. Seetõttu esitatakse käesolevas ettepanekus kitsas ja sihipärane ajutine seadusandlik lahendus, mille ainus eesmärk on kehtestada ajutine ja rangelt piiratud erand e-privaaitsuse direktiivi artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 (millega kaitstakse side ja liiklusandmete konfidentsiaalsust) kohaldamisest. Käesolev ettepanek on kooskõlas põhiõigustega, sealhulgas õigusega eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele, võimaldades samal ajal numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel jätkata konkreetsete tehnoloogiate kasutamist ja praegust tegevust sellises ulatuses, mida on vaja internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks nende teenustest, kuni välja kuulutatud pikaajaline õigusraamistik vastu võetakse. Vabatahtlikud jõupingutused, et tuvastada laste ahvatlemist seksuaalsuhte eesmärgil (peibutamist), peavad samuti piirduma sellise olemasoleva tipp tehnoloogia kasutamisega, mis vastab kehtestatud kaitsemeetmetele. Käesoleva määruse kohaldamine tuleks lõpetada 2025. aasta detsembris. Juhul kui välja kuulutatud pikaajaline õigusraamistik võetakse vastu ja jõustub enne seda kuupäeva, tuleks käesolev määrus sellega kehtetuks tunnistada.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Käesoleva määruse õiguslikud alused on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 16 ja 114.

Kuna käesoleva määrusega nähakse ette ajutine erand teatavatest direktiivi 2002/58/EÜ sätetest, mis võeti vastu Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 95 alusel, on asjakohane võtta käesolev määrus vastu ELi toimimise lepingu artikli 114 vastava sätte alusel. Lisaks ei ole kõik liikmesriigid võtnud kooskõlas e-privaaitsuse direktiivi artikli 15 lõikega 1 vastu seadusandlikke meetmeid, mis käsitlevad numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajate võimalust kasutada tehnoloogiaid, et võidelda internetis laste seksuaalse kuritarvitamise vastu, ning selliste meetmete võtmisega kaasneb märkimisväärne killustumise oht, mis võib kahjustada siseturgu. Seepärast on asjakohane võtta käesolev määrus vastu ELi toimimise lepingu artikli 114 alusel.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 16 on kehtestatud konkreetne õiguslik alus, et võtta vastu eeskirju füüsiliste isikute kaitse kohta seoses isikuandmete töötlemisega liidu institutsioonides ning liikmesriikides liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse puhul ning samuti selliste andmete vaba liikumise eeskirju. Kuna füüsilise isiku osalusel toimuvat elektroonilist sidet käsitatakse tavaliselt isikuandmetena, peaks käesolev määrus põhinema ka ELi toimimise lepingu artiklil 16.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt võib ELi meetmeid võtta ainult juhul, kui liikmesriigid ei suuda kavandatud eesmärgi üksi saavutada. ELi sekkumine on vajalik, et säilitada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajate suutlikkus internetis laste seksuaalset kuritarvitamist vabatahtlikult tuvastada ja sellest teatada ning lapspornot eemaldada, samuti selleks, et tagada ühtne ja sidus õigusraamistik kõnealuse tegevuse jaoks kogu siseturul. Liidu meetmete puudumine võib selles küsimuses tekitada killustatust, kui liikmesriigid võtavad vastu erinevad siseriiklikud õigusaktid. Lisaks ei oleks riiklikke lahendusi tõenäoliselt võimalik kõigis liikmesriikides 21. detsembriks 2020 vastu võtta. Pealegi saab kogu liidu hõlmava erandi e-privatsuse direktiivi sätete kohaldamisest teatavate töötlemistoimingute puhul vastu võtta üksnes liidu õigusaktiga. Seetõttu ei suuda ükski liikmesriik üksinda ega isegi liikmesriigid ühiselt tegutsedes seda eesmärki tõhusalt saavutada.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega, sest ei lähe eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Sellega kehtestatakse sihipärane ja ajutine erand seoses kehtiva raamistiku muudatuste teatavate aspektidega tagamaks, et teatavad meetmed on jätkuvalt lubatud sel määral, kui need on kooskõlas liidu praeguse õigusega. Täpsemalt kehtestatakse ettepanekuga ajutine ja rangelt piiratud erand e-privatsuse direktiivi artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 kohaldamisest ainsa eesmärgiga võimaldada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel jätkata teatavate tehnoloogiate kasutamist ja praegust tegevust sellises ulatuses, mis on vajalik internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks nende teenustest, kuni välja kuulutatud pikaajaline õigusraamistik vastu võetakse. Seda erandit e-privatsuse direktiivi läbivaadatud kohaldamisalast tuleb tõlgendada kitsalt, eelkõige seetõttu, et numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes kohaldatakse ka edaspidi e-privatsuse direktiivi seoses nende kõigi muude tegevustega. Selleks sisaldab ettepanek kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et erandi kohaldamisalasse kuuluvad tehnoloogiad vastavad praegu kohaldatavatele parimate tavade standarditele, ning sellega piiratakse mõju konfidentsiaalsusele ja kõrvalehoidmise ohtu. Erand piirdub tehnoloogiatega, mida numbrivaba isikutevahelise side teenustes kasutati juba enne käesoleva määruse jõustumist korrapäraselt internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks, ning erandiga tagatakse, et kasutatavad tehnoloogiad on vastavalt valdkonna tehnika tasemele eraelu puutumatust kõige vähem mõjutavad. Teenuseosutajad peaksid avaldama ka iga-aastased aruanded andmete töötlemise kohta. Erandi kehtivusaeg on piiratud ajavahemikuga, mis on rangelt vajalik pikaajalise õigusraamistiku vastuvõtmiseks.

- **Vahendi valik**

Käesoleva ettepaneku eesmärgid saab kõige paremini täita määruse abil. See tagab sätete vahetu kohaldatavuse ning ühtse ja sidusa lähenemisviisi kogu siseturul. See on eriti oluline, kuna ettevõtete meetmeid internetis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu võitlemiseks kohaldatakse ühetaoliselt kogu nende teenuse ulatuses; erinevad riiklikud rakendusmeetmed võivad takistada vabatahtliku tegevuse jätkamist. Lisaks tundub, et ainult määruse abil on võimalik alustada kohaldamist 21. detsembril.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ei kohaldata

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata

- **Mõjuhindang**

Pidades silmas poliitilist eesmärki ja probleemi kiireloomulisust, ei ole muid oluliselt erinevaid poliitikavalikuid ning seega ei ole mõju hindamine vajalik. Eelkõige on meetme eesmärk kehtestada ajutine ja rangelt piiratud erand e-privaatsuse direktiivi artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 kohaldamisest, tagamaks, et numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad saavad jätkata teatavate tehnoloogiate vabatahtlikku kasutamist internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks oma teenustest pärast 20. detsembrit 2020, kuni pikaajaline õigusraamistik vastu võetakse. Pikaajalise õigusraamistiku ettepanek esitatakse 2021. aasta teises kvartalis, nagu on välja kuulutatud ELi strateegias laste seksuaalse kuritarvitamise vastase võitluse tõhustamiseks, ning sellele lisatakse mõjuhindang.

- **Põhiõigused**

Ettepanekus võetakse täielikult arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid. Eelkõige võetakse kavandatud meetmete puhul arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 7, milles on sätestatud igauhe põhiõigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust, mis hõlmab ka side konfidentsiaalsust. Lisaks võetakse ettepanekus arvesse harta artikli 24 lõiget 2, milles on sätestatud, et kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid. Kui numbrivaba isikutevahelise side teenustega seotud elektroonilise side töötlemine, mille ainus eesmärk on internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamine ja sellest teatamine ning lapsporno eemaldamine, kuulub käesoleva ettepanekuga loodud erandi kohaldamisalasse, kohaldatakse sellise töötlemise suhtes jätkuvalt isikuandmete kaitse üldmäärust, millega rakendatakse teistes õigusaktides harta artikli 8 lõiget 1.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artiklis 1 määratletakse ettepaneku eesmärk kehtestada teatavate direktiivi 2002/58/EÜ kohustuste kohaldamisest ajutine ja rangelt piiratud erand, mille ainus eesmärk on võimaldada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel jätkata tehnoloogiate kasutamist isiku- ja muude andmete töötlemiseks sellises ulatuses, mis on vajalik internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks nende teenustest.

Artiklis 2 osutatakse numbrivaba isikutevahelise side teenuse määratlusele direktiivis (EL) 2018/1972 (Euroopa elektroonilise side seadustik) ja teatavatele määratlustele direktiivis 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK.

Artiklis 3 sätestatakse erandi kohaldamisala ning kehtestatakse piiratud erand kohustustest, mis on sätestatud e-privatsuse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ja artiklis 6 seoses isikuandmete ja muude andmete töötlemisega numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutamisel, et oleks võimalik kasutada tehnoloogiat ja vajaduse korral tehnoloogia kasutamisega otseselt seotud inimkontrolli, mille ainus eesmärk on internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamine ning sellest õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamisega avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele teatamine, samuti lapsporno eemaldamine; ühtlasi sätestatakse artiklis sellise erandi kohaldamise tingimused.

Artiklis 4 sätestatakse määruse jõustumise ja kohaldamise kuupäevad ning see, millal või millistel tingimustel määruse kohaldamine lõpetatakse.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

ajutise erandi kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda internetis laste seksuaalse kuritarvitamise vastu

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 16 lõiget 2 koostoimes artikli 114 lõikega 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/58/EÜ² on sätestatud normid, millega tagatakse elektroonilise side sektori andmevahetuse käigus toimuva isikuandmete töötlemise korral õigus eraelu puutumatusele ja konfidentsiaalsusele. Nimetatud direktiiv täpsustab ja täiendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679³.
- (2) Direktiivi 2002/58/EÜ kohaldatakse üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamisega seoses toimuva isikuandmete töötlemise suhtes. Elektroonilise side teenuse määratlus on praegu esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/21/EÜ⁴ artikli 2 punktis c. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1972⁵ tunnistatakse direktiiv 2002/21/EÜ alates 21. detsembrist 2020 kehtetuks. Alates sellest kuupäevast asendatakse elektroonilise side teenuse määratlus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 4 esitatud uue määratlusega, mis hõlmab numbrivaba isikutevahelise side teenuseid, nagu on määratletud kõnealuse direktiivi artikli 2 punktis 7. Need teenused, mis hõlmavad näiteks IP-kõnesid, sõnumivahetust ja

¹ ELT C , , lk .

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetus tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

veebipõhiseid e-posti teenuseid, kuuluvad seega alates 21. detsembrist 2020 direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamisalasse.

- (3) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikele 1 tunnustab liit Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid. Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 7 on sätestatud igauhe põhiõigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust, mis hõlmab ka side konfidentsiaalsust. Harta artiklis 8 on sätestatud õigus isikuandmete kaitsele. Harta artikli 24 lõikes 2 on sätestatud, et kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid.
- (4) Laste seksuaalne kuritarvitamine ja ärakasutamine on rasked inimõiguste rikkumised, eelkõige seoses laste õigusega kaitsele igasuguse vägivalla, kuritarvitamise ja hooletusse jätmise, väärkohtlemise või ärakasutamise, sealhulgas seksuaalse kuritarvitamise eest, nagu on sätestatud ÜRO 1989. aasta lapse õiguste konventsioonis ja hartas. Digitaliseerimine on toonud ühiskonnale ja majandusele palju kasu, kuid ka probleeme, sealhulgas laste seksuaalse kuritarvitamise sagenemise internetis. Lapse kaitse internetis on üks liidu prioriteete. Komisjon võttis 24. juulil 2020 vastu ELi strateegia, mis käsitleb tulemuslikumat võitlust laste seksuaalse väärkohtlemise vastu⁶ (edaspidi „strateegia“) ja mille eesmärk on reageerida liidu tasandil tulemuslikult laste seksuaalse kuritarvitamise kuriteole.
- (5) Teatavad numbrivaba isikutevahelise side teenuste, nt veebimeili ja sõnumiteenuste osutajad juba kasutavad vabatahtlikult teatavaid tehnoloogiaid, et tuvastada internetis laste seksuaalset kuritarvitamist ning teatada sellest õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele või eemaldada lapsporno. Nende organisatsioonide all peetakse silmas nii liidus kui ka kolmandates riikides tegutsevaid riiklikke vihjetelefone lapspornost teatamiseks ning organisatsioone, mille eesmärk on vähendada laste seksuaalset ärakasutamist ja hoida ära laste ohvrustamist. Sellisel vabatahtlikul tegevusel tervikuna on väärtuslik roll ohvrite tuvastamisel ja päästmisel ning lapsporno levitamise vähendamisel; ühtlasi aitab see kaasa õigusrikkujate tuvastamisele ja uurimisele ning laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud kuritegude ennetamisele.
- (6) Isikuandmete töötlemist, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad teevad seoses vabatahtlike meetmetega internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks, sellest teatamiseks ja lapsporno eemaldamiseks, reguleeritakse kuni 20. detsembrini 2020 määrusega (EL) 2016/679.
- (7) Direktiiv 2002/58/EÜ ei sisalda erisätteid sellise isiku- ja muude andmete töötlemise kohta, mida tehakse elektroonilise side teenuste osutamise raames laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks, sellest teatamiseks ja lapsporno eemaldamiseks. Direktiivi 2002/58/EÜ artikli 15 lõike 1 kohaselt võivad liikmesriigid siiski võtta seadusandlikke meetmeid, et piirata muu hulgas kõnealuse direktiivi artiklites 5 ja 6 sätestatud, side ja liiklusandmete konfidentsiaalsust käsitlevate õiguste ja kohustuste ulatust laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja kohtus menetlemise eesmärgil. Kui selliseid seadusandlikke meetmeid ei ole võetud, ei oleks numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel õiguslikku alust jätkata internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamist ja sellest teatamist

⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, „ELi strateegia, mis käsitleb tulemuslikumat võitlust laste seksuaalse väärkohtlemise vastu“, 24.7.2020, COM(2020) 607 final.

ning lapsporno eemaldamist oma teenustest pärast 21. detsembrit 2020, kuni võetakse vastu strateegias välja kuulutatud uus pikaajaline õigusraamistik laste seksuaalse kuritarvitamise tulemuslikuks tõkestamiseks liidu tasandil.

- (8) Seetõttu nähakse käesoleva määrusega ette ajutine erand direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõikest 1 ja artiklist 6, millega kaitstakse side ja liiklusandmete konfidentsiaalsust. Kuna direktiiv 2002/58/EÜ võeti vastu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 alusel, tuleks käesolev määrus võtta vastu samal õiguslikul alusel. Lisaks sellele ei ole kõik liikmesriigid võtnud riiklikul tasandil seadusandlikke meetmeid, et piirata kõnealustes sätetes sätestatud õiguste ja kohustuste kohaldamisala kooskõlas direktiivi 2002/58/EÜ artikli 15 lõikega 1, ning selliste meetmete vastuvõtmisega kaasneb märkimisväärne killustumise oht, mis võib negatiivselt mõjutada siseturgu.
- (9) Kuna füüsilise isiku osalusel toimuvat elektroonilist sidet käsitatakse tavaliselt isikuandmetena, peaks käesolev määrus põhinema ka ELi toimimise lepingu artiklil 16, mis sätestab konkreetse õigusliku aluse, et võtta vastu eeskirju füüsiliste isikute kaitse kohta seoses isikuandmete töötlemisega liidu institutsioonides ning liikmesriikides liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse puhul, samuti selliste andmete vaba liikumise eeskirjad.
- (10) Kui isikuandmete töötlemine, mis on seotud elektroonilise side teenuste osutamisega numbrivaba isikutevahelise side teel ja mille ainus eesmärk on internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamine ja sellest teatamine ning lapsporno eemaldamine, kuulub käesolevas määruses sätestatud erandi kohaldamisalasse, kohaldatakse sellise töötlemise suhtes määrust (EL) 2016/679, sealhulgas nõuet hinnata kavandatud töötlemise mõju vajaduse korral vastavalt kõnealuse määruse artiklile 35 enne asjaomase tehnoloogia kasutuselevõttu.
- (11) Kuna käesoleva määruse ainus eesmärk on võimaldada jätkata teatavaid olemasolevaid meetmeid, et võidelda internetis laste seksuaalse kuritarvitamise vastu, peaks käesoleva määrusega ette nähtud erand piirduma sissetöötatud tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenused kasutasid enne käesoleva määruse jõustumist korrapäraselt internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks. Viide tehnoloogiale hõlmab vajaduse korral inimkontrolli, mis on otseselt seotud tehnoloogia kasutamise ja selle järelevalvega. Kõnealuse tehnoloogia kasutamine peaks seetõttu olema sektoris tavaline, ilma et oleks tingimata nõutav, et kõik teenuseosutajad seda tehnoloogiat kasutaksid, ja ilma et see takistaks tehnoloogia edasist arengut eraelu puutumatust soodustaval viisil. Selles mõttes ei tohiks olla oluline, kas teenuseosutaja, kes soovib kõnealusele erandile tugineda, juba kasutab sellist tehnoloogiat käesoleva määruse jõustumise kuupäeval. Kasutatavad tehnoloogiad peaksid olema eraelu puutumatust kõige vähem mõjutavad vastavalt valdkonna tehnika tasemele ega tohiks hõlmata teksti sisaldava side süsteemset filtreerimist ja skaneerimist, vaid peaksid töötleva üksnes konkreetseid sõnumeid, kui esinevad konkreetSED asjaolud, mis tekitavad laste seksuaalse kuritarvitamise kahtluse.
- (12) Võimalikult suure täpsuse ja usaldusväärsuse tagamiseks peaks kasutatav tehnoloogia olema kooskõlas sektori tehnika tasemega selline, et valepositiivsete tulemuste osakaal oleks võimalikult väike ning vajaduse korral parandatakse viivitamata kõik vead, mis võivad siiski esineda.
- (13) Käesolevas määruses sätestatud erandiga hõlmatud toimingutes kasutatavad isiku- ja muud andmed ning ajavahemik, mille jooksul andmeid positiivse tulemuse korral säilitatakse, tuleks viia miinimumini, et tagada erandi piirdumine rangelt vajalikuga.

- (14) Selleks et tagada erandi kohase tegevuse läbipaistvus ja sellega seotud vastutus, peaksid teenuseosutajad avaldama igal aastal käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva töötlemise kohta aruande, kus on esitatud töödeldud andmete liik ja maht, tuvastatud juhtumite arv, põhinäitajate valimiseks ja parandamiseks võetud meetmed, erinevate kasutatud tehnoloogiate vigade (valepositiivsete tulemuste) arv ja osakaal, veamäära piiramiseks võetud meetmed ja saavutatud veamäär, säilitamispoliitika ja kohaldatud andmekaitsemeetmed.
- (15) Käesolev määrus peaks jõustuma kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*, et tagada selle kohaldamine alates 21. detsembrist 2020.
- (16) Käesoleva määrusega piiratakse õigust side konfidentsiaalsuse kaitsele ja tehakse erand direktiiviga (EL) 2018/1972 tehtud otsusest kohaldada numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes samu eraelu puutumatuse eeskirju kui kõigi muude elektroonilise side teenuste suhtes. Käesoleva määruse kohaldamine peaks seetõttu lõppema 31. detsembril 2025, st piirduma ajavahemikuga, mida on vaja üksikasjalikumaid kaitsemeetmeid sisaldava uue pikaajalise õigusraamistiku vastuvõtmiseks. Juhul kui välja kuulutatud pikaajaline õigusraamistik võetakse vastu ja jõustub enne seda kuupäeva, tuleks käesolev määrus selle õigusraamistikuga kehtetuks tunnistada.
- (17) Numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajate suhtes tuleks kohaldada direktiivis 2002/58/EÜ sätestatud erikohustusi seoses mis tahes muu tegevusega, mis kuulub direktiivi kohaldamisalasse.
- (18) Käesoleva määruse eesmärk on kehtestada ajutine erand direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest, põhjustamata siseturu killustumist. Lisaks ei jõutaks siseriiklikke õigusakte kõigis liikmesriikides tõenäoliselt õigeaegselt vastu võtta. Kuna seda eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Sellega kehtestatakse direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 kohaldamisest ajutine ja rangelt piiratud erand ning mitu kaitsemeetet, mis tagavad, et erand ei lähe seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (19) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁷ artikli 42 lõikele 1 on konsulteeritud Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [...],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1
Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse teatavate direktiivis 2002/58/EÜ sätestatud kohustuste kohaldamisest ajutine ja rangelt piiratud erand, mille ainus eesmärk on võimaldada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel jätkata tehnoloogiate kasutamist

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT C 20, 21.1.2019, lk 1).

isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks sellises ulatuses, mida on vaja internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks nende teenustest.

Artikkel 2 *Mõisted*

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „numbrivaba isikutevahelise side teenus“ – direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 lõikes 7 määratletud teenus;
- 2) „laste seksuaalne kuritarvitamine internetis“ –
 - a) materjal, mis kujutab endast Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/93/EL artikli 2 punktis c määratletud lapsporno;
 - b) laste ahvatlemine lapsega seksuaaltegevuses osalemise või lapsporno tootmise eesmärgil mõnel järgmisel viisil:
 - i) lapse ahvatlemine kingituste või muude hüvede pakkumise teel;
 - ii) lapse ähvardamine negatiivse tagajärjega, millel on tõenäoliselt märkimisväärne mõju lapsele;
 - iii) pornograafilise materjali lapsele näitamine või kättesaadavaks tegemine.
 - c) pornograafiline etteaste, nagu on määratletud direktiivi 2011/93/EL artikli 2 punktis e.

Artikkel 3 *Erandi kohaldamisala*

Direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõikes 1 ja artiklis 6 sätestatud erikohustusi ei kohaldata numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutamisega seoses toimuva isiku- ja muude andmete sellise töötlemise suhtes, mis on rangelt vajalik, et kasutada tehnoloogiat üksnes lapsporno eemaldamiseks ja internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks või sellest õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele teatamiseks, tingimusel et:

- (a) töötlemine on proportsionaalne ja piirdub sissetöötatud tehnoloogiatega, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutasid enne käesoleva määruse jõustumist korrapäraselt sellel otstarbel ning mis vastavad sektoris kasutatavale tehnika tasemele ja on eraelu puutumatust kõige vähem mõjutavad;
- (b) kasutatav tehnoloogia on iseenesest piisavalt usaldusväärne, st lapsporno avastamisega seotud veamäär on võimalikult väike ning juhuslike vigade esinemisel parandatakse nende tagajärjed viivitamata;
- (c) laste ahvatlemise avastamiseks kasutatav tehnoloogia piirdub asjakohaste põhinäitajate kasutamisega, nagu märksõnad ja objektiivselt kindlaks tehtud riskitegurid, nagu vanusevahe, ilma et see piiraks õigust inimkontrollile;
- (d) töötlemine piirdub sellega, mis on tingimata vajalik internetis laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest teatamiseks ning lapsporno eemaldamiseks,

ning kui laste seksuaalset kuritarvitamist internetis ei tuvastata ja see ei leia kinnitust, kustutatakse töötlemisandmed viivitamata;

- (e) teenuseosutaja avaldab igal aastal vastava töötlemise kohta aruande, kus on esitatud töödeldud andmete liik ja maht, tuvastatud juhtumite arv, põhinäitajate valimiseks ja parandamiseks võetud meetmed, erinevate kasutatud tehnoloogiate vigade (valepositiivsete tulemuste) arv ja osakaal, veamäära piiramiseks võetud meetmed ja saavutatud veamäär, säilitamispoliitika ja kohaldatud andmekaitsemeetmed.

Seoses punktiga d – kui laste seksuaalne kuritarvitamine internetis on tuvastatud ja kinnitust leidnud, võib asjakohaseid andmeid säilitada üksnes järgmistel eesmärkidel ja üksnes vajaliku ajavahemiku jooksul:

- aruandluseks ning õiguskaitseasutuste ja muude asjassepuutuvate avaliku sektori asutuste proportsionaalsetele taotlustele vastamiseks;
- asjaomase kasutaja konto blokeerimiseks;
- andmete kohta, mis on usaldusväärselt määratletud lapspornona, ainulaadse ja tagasiteisendamatu digisignatuuri („räsi“) loomiseks.

Artikkel 4

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Seda kohaldatakse 21. detsembrist 2020 kuni 31. detsembrini 2025.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja